

ENDES MIHÁLY - PAPP LÁSZLÓ - SZABÓ SÁNDOR

A *Carex* nemzetség Rakaca-patakvidéki fajairól

Az egyébként az Észak-Magyarországi-Középhegységhez tartozó régióink vegetációja, speciális jellegéből eredően, döntő többségében sásfajokból tevődik össze. Emiatt érdemesnek, sőt, fontosnak tartjuk az e csoporttal való beható foglalkozást és az eredmények elemzését. Figyelemre méltó tény, hogy míg a rendkívül változatos arculatú és környezeti feltételeket kínáló hatalmas területű (mintegy 11.000 km²) nagytájon eddig 55-56 *Carex* faj került elő (SIMON, 1992, SOÓ, 1973), addig álló- és folyóvizek, réti, mocsári, lápi társulásokban gazdag vidékünkön, amelynek összfelszíne amannak csupán csekély töredéke (4,73 km², s közel felét a zömmel nyílt, növénymentes felszint jelentő Rakaca - víztároló adja) 32 fajt találunk és ez nem kevesebb, mint 58 %-os jelenlétet igazol.

Kutatómunkánk során a 22 vizsgálpont mindegyikén találtunk *Carex* fajt, a víztárolón (7. pont) egyet (*C. vulpina*), míg a leggazdagabb a (2.):19 fajjal, a (12., 17., 19., 20.):14-16 fajjal, amelyek területileg is a legnagyobbak. Három faj, a *C. caespitosa*, *C. canescens*, *C. hartmanni* (PENKSZA-SALAMON, 1997) újdonságnak számít a teljes nagytájon, további hét a Rakaca-patakvidékre: *C. brizoides*, *C. cuprina*, *C. divisa*, *C. hordeistichos*, *C. oederi*, *C. pseudocyperus*, *C. vulpina*.

A legelterjedtebb (15-17 ponton megtalálható), egyúttal legnagyobb állományú három faj: a *C. elata*, *C. gracilis*, *C. vulpina*. Közepesen elterjedt (9-13 ponton) hét faj: *C. acutiformis*, *C. buekii*, *C. caespitosa*, *C. flacca*, *C. hirta*, *C. nigra*, *C. panicea*. Szórványosan jelentkező /6-8 ponton/ hat faj: *C. cuprina*, *C. leporina*, *C. pendula*, * *C. distans*, *C. disticha*, *C. divisa*, *C. hartmanni*, *C. hordeistichos*, *C. melanostachya*, *C. oederi*, *C. pairae**, *C. pallescens****, *C. pseudocyperus*, *C. rostrata*, *C. spicata**, *C. sylvatica**. Utóbbiak közé tartoznak a más, szomszédos élőhelyekről származó erdei (jelük *) és száraz hegyi rétek (jelük **) sásai - 18,8 %.

Megállapítható, hogy az egyes társulásokat alkotó domináns- és karakterfajok mellett, csaknem minden vizsgálponton több, gyakran számos /max. 18/ további *Carex* spec. kíséri, amelyek általában mozaikos elhelyezkedésben, olykor csupán egyetlen !/ tő, zömmel azonban kisebb-nagyobb, többnyire néhány m²-es folt "mikropopulációját" jelenti. Több, ritkának tartott fajt vidékünkön viszonylag gyakorinak találtunk: *C. buekii*, *C. caespitosa*, *C. elata*, *C. gracilis*.

Az említett feltételek indokolják a hibridek képződését is. Papp László határozásai alapján hét, ide sorolható alakot találtunk, amelyek közül öt feltehetően újnak számít /SOÓ, 1973/. Ezek:

- Carex acutiformis* x *flacca* = *C. jaegeri*
- C. buekii* x *nigra* = *C. ligniciensis*
- C. brizoides* x *vulpina* = nova
- C. elata* x *flacca* = nova
- C. flacca* x *gracilis* = nova
- C. panicea* x *indet* = nova

IRODALOM

- PENKSZA, K., SALAMON, G. 1997. Adatok a Cserehát, a Bódva-völgy és a Rakacai-völgy medence flórájához II. *Kitaibelia*, II., 2.: 231-232.
- SIMON, T. 1992. A magyarországi edényes flóra határolója. *Harasztok - virágos növények*, 892 pp. Tankönyvkiadó, Budapest
- SOÓ, R. 1973. A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve V., 724 pp. Akadémiai, Budapest